

SOBRE L'ATENCIÓ A LES PERSONES GRANS DEPENDENTS

Com a pedagoga especialitzada en estimulació de gent gran discapacitada i demències amb més de vint anys d'experiència en el sector, he pogut observar de primera mà les mancances del sistema i les dificultats existents per a què el sector d'atenció a les persones grans dependents evolucioni vers un sistema d'atenció integral personalitzada i de qualitat.

Un dels principals problemes és **l'edatisme** o discriminació per edat. L'edatisme és el terme que s'utilitza quan una persona estereotipa i prejutja a una altra per la seva edat. Es un pensament habitual en la societat pensar que quan un es fa gran perd facultats i que la decadència és una cosa normal associada a l'edat, per tant hom pensa que qualsevol esforç és en va per evitar l'inevitable. Aquest pensament de base, molt incrustat al llarg dels anys en la societat, dificulta la creació i manteniment de projectes i serveis pensats per a mantenir l'autonomia i prevenir la dependència o com a mínim, retardar l'evolució de certes malalties, com les demències. Les persones afectades per algun tipus de demència pateixen una doble discriminació per edat i malaltia, perquè aquestes malalties afecten majoritàriament a persones d'avançada edat, encara que també hi ha casos de persones de 40-50 anys afectades, i perquè es tracta d'una malaltia que afecta al funcionament del cervell, produint en ell un deteriorament progressiu. La societat acostuma a excloure a les persones que pateixen qualsevol trastorn o malaltia que afecta al cervell per creure que són difícils de manejar i potencialment imprevisibles i/o perilloses, sent el millor per a la tranquil·litat de tots, tancar-les en institucions. Tot això només són prejudicis erronis que s'haurien d'eradicar. Les persones que sofreixen trastorns o malalties que afecten al cervell, amb el tractament adequat, farmacològic i/o no farmacològic, amb el suport i acompanyament de professionals especialitzats de l'àmbit social i educatiu, poden seguir fent una vida totalment normalitzada. Cal fomentar la conscienciació de la societat sobre aquests temes, trencant prejudicis i construint societats inclusives on tothom pugui seguir desenvolupant el seu projecte de vida, sense patir cap mena de discriminació. Les societats avançades es preocupen pel benestar de tots els seus membres, les societats amb prejudicis són injustes i excloents. Hauríem de pensar cadascú de nosaltres quina societat volem i també com voldríem ser tractats en cas de patir una malaltia que ens obligui a dependre d'altres persones.

Una de les conseqüències directes de l'edatisme és la desvaloració de les persones grans. Les coses velles que ja no serveixen s'arraconen o es llencen. Es clar que les persones no som coses! però les persones velles que han deixat de ser productives si que és cert que pateixen aquesta pèrdua de valor i són menystingudes i/o arraconades per la societat. Aquesta desvaloració de les persones grans repercuteix directament també en una desvaloració del sector, de tal manera que no ens preocupa gaire qui i com es cuida als nostres grans. Qui no ha vist mai anuncis tipus: Busco treball del que

sigui, neteja, cuidar avis, etc. El problema aquí també és que el client és poc exigent i si pot aconseguir algú que li netegi la casa i alhora li cuidi a l'avi i pel mateix preu, doncs molt millor. I després ens queixem de que no es cuiden bé els nostres avis? Siguem coherents, sis plau! Aquest és un sector també on hi ha molt **intrusisme professional**. Molta gent a l'atur tria aquest sector per ocupar-se. Però no tothom serveix per aquesta feina. Per fer bé la feina de cuidar cal vocació i formació. Una persona gran dependent no és un moble a qui moure i treure la pols de tant en tant. Vagin a buscar feina a un altre lloc! No donin feina a gent no preparada! Hi ha gent molt preparada a l'atur que no pot treballar per culpa d'aquests intrusos que no saben fer bé la feina. Respectem i no abusem dels usuaris/ clients que son vulnerables, que no tenen veu i no es poden defensar! Això també és podria considerar una forma de mal tracte.

Hem de tenir en compte però, que no tothom és igual i també hi ha qui estima i cuida molt bé als seus grans i es preocupa perquè tinguin el millor tracte i atenció. Alguns d'aquests es sacrifiquen molt i no reben tampoc per part de les administracions el suport econòmic ni emocional que necessiten. En general, els recursos econòmics i humans que les administracions destinen a l'atenció de les persones grans dependents són molt limitats e insuficients. Cal que els usuaris/clients reclamin a les administracions una atenció de qualitat per als seus grans i no es conformin amb el que se lis dona si no és bo. Si ens conformem amb una atenció de mala qualitat, no esperem que les coses millorin.

Un altre aspecte a considerar és el **voluntariat**. Cada vegada proliferen més els projectes socials on es demanen voluntaris. Fer voluntariat està molt bé per a les persones grans a qui agrada seguir actius i sentir-se útils ajudant als altres i també per als joves que volen adquirir una experiència pràctica abans d'incorporar-se al món laboral o bé, per a compaginar la seva feina fent alguna activitat social que els motivi. Gent gran i joves serien els perfils més freqüents de voluntariat. Després estarien les persones implicades que voluntàriament s'uneixen fundant associacions sense ànim de lucre. Aquestes sorgeixen per donar resposta a assumptes socials on l'administració no arriba, no vol atendre o no atén adequadament, i/o per a complementar les actuacions d' aquesta. Per tant, hem de pensar que el voluntariat és útil i necessari per a aconseguir societats més justes i també, com a individus ens ajuda a conèixer altres realitats, a créixer i a ser millors persones. Fins aquí tot avantatges i molt maco. Però el voluntariat social també té una cara fosca. Que proliferin els projectes de voluntariat social no sempre es bo i ens ha de fer sospitar que no s'estigui evitant així la creació de llocs de treball. A part, com ja hem dit abans, en un sector on els professionals estan desvalorats, tampoc ha d'importar gaire que la seva feina la facin voluntaris, amb l'avantatge de que als voluntaris no se lis ha de pagar un sou. I d'aquesta manera, amb petites accions de voluntaris es va passant sense que arribi mai el veritable canvi cap a una atenció personalitzada i de qualitat per a les persones grans dependents. Per tal d'evitar tot això, totes les persones que decideixen fer voluntariat han d'aprendre a ser

selectius, no permetre que abusin de la seva bona voluntat, i tenir molt clar que la seva aportació no ha d'implicar mai tasques de responsabilitat i si no ho veuen clar, el millor és abandonar. També cal sospitar dels projectes que sorgeixen de l'administració o aquesta hi està directament implicada/relacionada i on es demanin voluntaris. Pensem que l'administració sempre es vol estalviar diners en l'atenció a les persones grans i que prefereix invertir-los en altres projectes més rentables per a ells. També sospitem de les grans associacions i fundacions que demanen molts voluntaris i que tenen recursos econòmics suficients per a contractar i remunerar personal.

Com a conclusió, els aspectes que segons la meua opinió interfereixen en que es desenvolupi una atenció personalitzada i de qualitat per a les persones grans dependents i especialment en les que pateixen algun tipus de demència són:

- 1- L'edatisme o discriminació per edat i malaltia, basada en els prejudicis i mites sobre la tercera edat i malalties mentals o que afecten al funcionament del cervell.
- 2- L'intrusisme professional, per causa de la desvaloració del sector i dels seus professionals i que els usuaris/clients són poc exigents.
- 3- El poc interès de les administracions públiques per invertir e intervenir per a la millora d'aquest sector i el conformisme dels usuaris/clients per acceptar i no reclamar una atenció millor pels seus grans.
- 4- El voluntariat quan es demana des de les administracions i/o des de les associacions/ fundacions grans pot estar emmascarant l'ocupació de llocs de treball remunerats per no remunerats.

I fins aquí les meves reflexions personals sobre el tema, fruit de la meua experiència personal i professional. Espero que puguin ser útils per algú, almenys aquesta ha estat la meua intenció alhora d'escriure-les i poc a poc ens puguem anar acostant a aquest canvi tan desitjat com necessari.

Marta Surroca